

POMM1081

Ryhmätehtävä

Ella Nuutinen, Emilia Turpeinen ja Sara Ailu

- 3 työskentelypistettä
 - Luokat 1-2, 3-4, 5-6
 - Teoriaa jokaisella pisteellä
 - opsista
 - Pirjo Suvilehto väitöskirja
 - Jääskeläinen, M. (2002). *Sana kerrallaan: Johdatus luovaan kirjoittamiseen*. Helsinki: WSOY.
 - Puikkonen, A., Puikkonen E. (2015). *Käsikirja mielikuvituksen matkaajille: kirjoittamisen seikkailuopas*. Helsinki: Kirjapaja.
 - Anuliisa Lahtinen ja Jarkko Rantanen: Tunnetaidot opetustyössä - Opas haastaviin tilanteisiin
- 1-2 (Emilia)
 - joululaulun sanoitus uudelleen ryhmässä
 - Petteri punakuono
 - OPS
 - kirjoita perheellesi uudet säännöt - sellaiset kuin sinä haluaisit!
 - esim. jokainen pukee vaatteet väärin päin maanantaisin
- 3-4 (Sara)
 - näytelmäkäsikirjoitus
 - jaetaan pisteellä ryhmä kahtia. Nostetaan kiposta lappu, jossa lukee paikka, missä ollaan
 - Molemmille ryhmille oma laukku, joissa on erilaisia tavaroita
 - Luodaan yhdessä näytelmäkäsikirjoitus
 - yksi ryhmäläisistä toimii kirjurina
 - OPS, erilaiset tekstit
 - vuorovaikutus
 - Teoriataustaa:

-Ryhmässä kirjoittaessa yksilön ajatukset tulevat konkreettisiksi, ideat ruokkivat toinen toistaan ja löydetään uusia ratkaisumalleja (Jääskeläinen 2002, 176).

-Entä jos kirjoittaminen "tyrehtyy"? Syynä on yleensä se, että kirjoittaja yrittää ratkaista liian monta kysymystä kerralla. Muita syitä esim.: perfektionismi, epäonnistumisen pelko, lykkääminen, mielenterveysongelmat. (Jääskeläinen 2002, 185-189.)

-Vuorovaikutus tunneällyn kontekstissa tarkoittaa oppilaan kykyä tunnistaa ja hyödyntää tunneperäistä tietoa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa (Lahtinen & Rantanen 2019)

- POPS 2014:

- Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen (POPS 2014, 160).

- Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen (POPS 2014, 161).
- *T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla* (POPs 2014, 162).
- S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta (POPS 2014, 164).

5-6 (Ella), luova kirjoittaminen ja tunnekasvatus

- Teoriataustaa:

-kolme suuntaa, joihin kirjoittaminen kiinnittyy (Jääskeläinen 2002, 161):

sisäinen maailma: itseilmaisun tarve, itsetuntemus, omien tunteiden, muistojen ja mielikuvien tunnistaminen

todellisuus, jossa kirjoittaja elää: suhteet ihmisiin ja yhteisöön, kirjoittaja on aina riippuvainen omasta ajasta

kulttuuri ja perinne

-Luovan kirjoittamisen oppiminen (Jääskeläinen 2002, 158-160)

- tarvitaan kykyä tuottaa uusia merkityksiä ja kykyä ohjata lukijan tulkintaprosessia
- tarvitaan ongelmanratkaisukyvyyn kehittymistä
- tarvitaan ideoita, kokeilua ja kykyä korjata tekstiä oman arvion pohjalta
- kasvava tietopohja eri tekstilajeista ja kirjoittamisesta auttaa
- taiteellisen oppimisen 4 kategoriaa: aistitiedot, elämystiedot (tunnekokemukset), vuorovaikutustiedot ja taiteellinen käsite- ja mielikuvatieto
- lisäksi kokemuksen myötä karttuva "hiljainen tieto" eli taitotieto, jota ei voi helposti pukea sanoiksi ja ohjeiksi
- tärkeää oppia käyttämään kieltä monipuolisesti

-Jotta tunnetaidot voivat kehittyä, oppilaan tulee osata eritellä ja erotella tunteita (Lahtinen & Rantanen 2019)

-Uteliaisuuden herättäminen tärkeää, sillä: 1. se toimii vahvana sisäisen kehityksen ja oppimisen moottorina 2. avartaa oppijan mieltä 3. tehostaa muistin toimintaa 4. lisää hyvinvointia 5. syventää ihmisten välisiä kontakteja (Lahtinen & Rantanen 2019)

POPS 2014

- Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen (POPS 2014, 160).
- *Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen* (POPS 2014, 160).
- *T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana* (POPS 2014, 163).

- *T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä (POPS 2014, 163).*
- *T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa (POPS 2014, 163).*
- S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta (POPS 2014, 164).

-
-käytännön harjoitus:

- pisteelle paperi, joka täynnä erilaisia tunteita
- "Vakoile, tuijota, vilkuile" (Puikkonen A. ja E. 2015)
 - Valitse ympäriltäsi yksi kiinnostava henkilö, mielellään sinulle tuntematon. Kirjoita hänen eilisestä (kuvitellusta) päivästä ja erityisesti hänen tunteistaan. Voit käyttää apuna ohessa olevia tunnesanoja ja apukysymyksiä:
 - Mitä tapahtui? Miltä se tuntui? Miksi hän päätyi tilanteeseen? Miksi hänestä tuntui siltä? Miten se näkyi hänessä?
- keskustelua
 - mitä opit? mitä ajatuksia heräsi? pystyisitkö itse hyödyntämään opetuksessa?

LÄHTEET:

Jääskeläinen, M. (2002). *Sana kerrallaan: Johdatus luovaan kirjoittamiseen*. Helsinki: WSOY.

Lahtinen A., & Rantanen J. (2019) Tunnetaidot opetustyössä - Opas haastaviin tilanteisiin. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. 25, 41, 77

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (POPS) 2014. Helsinki: Opetushallitus.

Puikkonen, A., Puikkonen E. (2015). *Käsikirja mielikuvituksen matkaajille: kirjoittamisen seikkailuopas*. Helsinki: Kirjapaja.

Suvilehto, P. (2008) Lasten luova kirjoittaminen psyykkisen tulpan avaajana. *Tapaustutkimus pohjoissuomalaisen sairaalakoulun ja Päättalo-instituutin 8-13-vuotiaiden lasten kirjoituksista*. 49

<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789514288661.pdf> Viitattu: 11.11.2019

Luovan kirjoittamisen harjoitus vuosiluokille 1-2

Laulun sanoittaminen uudelleen

Taustaa:

- Luova kirjoittaminen → sanataide
- Puhutaan sanataiteesta, kun kirjoittaminen ymmärretään taiteeksi (Jääskeläinen 2002, 157).

Miksi opettaa luovaa kirjoittamista koulussa?

- Kirjoittamista opitaan kirjoittamalla, kirjoittamalla uudelleen sekä lukemalla (Jääskeläinen 2002, 164-165).
- Kirjoittamisen perustaidot hankitaan jo kouluaikana, mikä määrittelee kirjoittamista herkästi koko loppuelämän ajan → tarvitaan positiivisia kokemuksia kouluaikana (Jääskeläinen 2002, 169).
- Kaikki kirjoittaminen on luovaa toimintaa (Jääskeläinen 2002, 183) → luovuutta kannattaa siis ruokkia monin tavoin
- Luovalla kirjoittamisella on merkityksensä etenkin luki- ja kirjoitusongelmissa, onhan se ennen kaikkea omien ajatusten, tunteiden ja asenteiden tuottamista kirjoituksen muotoon ja siten tärkeää jokaiselle (Ahvenainen & Holopainen 1999, 15, 57, 105 ; Suvilehto, P. 2008, 49).

Näkökulmia perusopetuksen opetussuunnitelmasta

- Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa vuosiluokilla 1-2 tutustutaan moniin kulttuurisäilöihin, kuten sanataiteeseen (kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen), draamaan, teatteritaiteeseen sekä puhe- ja viestintäkulttuureihin (POPS 2014, 104).
- Oppiaineen erityisenä tehtävänä vuosiluokilla 1-2 on itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutustaitojen kehittämisen lisäksi kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen (POPS 2014, 104).
- *Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin.* (POPS 2014, 104.)
- T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä
- T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsikirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

Luovan kirjoittamisen harjoitus vuosiluokille 3-4

Näytelmäkirjoituksen luominen

Taustaa:

- Luova kirjoittaminen ja erilaiset tekstit
- Yhdessä tekeminen ja toimiminen
- -Vuorovaikutus tunneälyn kontekstissa tarkoittaa oppilaan kykyä tunnistaa ja hyödyntää tunneperäistä tietoa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa (Lahtinen & Rantanen 2019)

Ryhmätyöskentely ja luovuuden esteet

-Ryhmässä kirjoittaessa yksilön ajatukset tulevat konkreettisiksi, ideat ruokkivat toinen toistaan ja löydetään uusia ratkaisumalleja (Jääskeläinen 2002, 176).

-Entä jos kirjoittaminen "tyrehtyy"? Syynä on yleensä se, että kirjoittaja yrittää ratkaista liian monta kysymystä kerralla. Muita syitä esim.: perfektionismi, epäonnistumisen pelko, lykkääminen, mielenterveysongelmat. (Jääskeläinen 2002, 185-189.)

Näkökulmia perusopetuksen opetussuunnitelmasta

- Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen (POPS 2014, 160).
- Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen (POPS 2014, 161).
- T3 *ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla* (POPs 2014, 162).
- S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta (POPS 2014, 164).

Luovan kirjoittamisen harjoitus vuosiluokille 5-6

“Vakoile, tuijota, vilkuile” (Puikkonen A. ja E. 2015)

Taustaa:

Kolme suuntaa, joihin kirjoittaminen kiinnittyy (Jääskeläinen 2002, 161):

1. sisäinen maailma: itseilmaisun tarve, itsetuntemus, omien tunteiden, muistojen ja mielikuvien tunnistaminen
2. todellisuus, jossa kirjoittaja elää: suhteet ihmisiin ja yhteisöön, kirjoittaja on aina riippuvainen omasta ajasta
3. kulttuuri ja perinne

Luovan kirjoittamisen oppiminen (Jääskeläinen 2002, 158-160)

- tarvitaan kykyä tuottaa uusia merkityksiä ja kykyä ohjata lukijan tulkintaprosessia
- tarvitaan ongelmanratkaisukyvyn kehittymistä
- tarvitaan ideoita, kokeilua ja kykyä korjata tekstiä oman arvion pohjalta
- kasvava tietopohja eri tekstilajeista ja kirjoittamisesta auttaa
- taiteellisen oppimisen 4 kategoriaa: aistitiedot, elämystiedot (tunnekokemukset), vuorovaikutustiedot ja taiteellinen käsite- ja mielikuvatieto
- lisäksi kokemuksen myötä karttuva “hiljainen tieto” eli taitotieto, jota ei voi helposti pukea sanoiksi ja ohjeiksi
- tärkeää oppia käyttämään kieltä monipuolisesti

Tunnekasvatus

-Jotta tunnetaidot voivat kehittyä, oppilaan tulee osata eritellä ja erotella tunteita (Lahtinen & Rantanen 2019)

-Uteliaisuuden herättäminen tärkeää, sillä: 1. se toimii vahvana sisäisen kehityksen ja oppimisen moottorina 2. avartaa oppijan mieltä 3. tehostaa muistin toimintaa 4. lisää hyvinvointia 5. syventää ihmisten välisiä kontakteja (Lahtinen & Rantanen 2019)

Näkökulmia perusopetuksen opetussuunnitelmasta

- Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen (POPS 2014, 160).
- *Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen* (POPS 2014, 160).
- *T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana* (POPS 2014, 163).

- *T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä (POPS 2014, 163).*
- *T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa (POPS 2014, 163).*
- S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta (POPS 2014, 164).

LIITTEET:

Muistat _____, _____, _____ varmaan
ja _____ ja _____ harmaan,
mutta _____ tää
sulta usein unhoon jää...

_____ oli _____ nimeltään,
ollut ei loiste huono
_____ nenänpään.
Haukkuivat toiset illoin
_____ pilkaten,
tuosta vain saikin silloin
_____ aattehen.
Aattoilta _____ on, taival _____.
_____ vois nenässään
_____ tuoda pimeään.
_____ siitä asti
pulkkaa pukin _____
johtaa sen riemuisasti
Luokse lasten _____.

(Petteri Punakuono sävelmä)

KASSAJONOSSA

LENTOKENTÄLLÄ

HISSISSÄ

ROCK-KONSERTISSA

KAHVILASSA

HIIHTOLADULLA

UIMARANNALLA

RUOKAJONOSSA

PIKKUJOULUISSA

KUMMITUSJUNASSA

VÄLITUNNILLA

JOULUKIRKOSSA